

TEATRALNY PLAC ZABAW JANA DORMANA

„Teatr powinien być instrumentem, który rozwija dziecięcą wyobraźnię” – pisał Jan Dorman. TEATRALNY PLAC ZABAW JANA DORMANA powstał z inspiracji i fascynacji autorem twórczością i filozofią wybitnego polskiego reżysera teatralnego. Spektakl oparty jest na fragmentach scenariuszy "Kaczka i Hamlet", "Konik" oraz "Która godzina", ale przede wszystkim rozwinął się z zabaw, improwizacji, wspomnień i skojarzeń twórców.

Przewodnią osią przedstawienia jest dziecięca rywalizacja oraz "dorosła" wojna. Spektakl będzie prezentowany w teatrach i szkołach podstawowych w całej Polsce.

TEATRALNY PLAC ZABAW JANA DORMANA został rozbudowany o warsztaty dla nauczycieli i animatorów kultury oraz instalację artystyczną, której obiektami są elementy scenografii. Towarzyszy mu także publikacja scenariuszy Jana Dormana. Dodatkowo w wybranych szkołach podstawowych przeprowadzone zostaną badania socjologiczne dotyczące edukacji teatralnej, które posłużą rozwijaniu kolejnych projektów edukacyjnych w Polsce.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

+
:nstitut+eatralny
im. Zbigniewa Roszewskiego

sztuka.idea.

fot. Marta Ankiersztejn

TEATRALNY PLAC ZABAW JANA DORMANA inspirowany trzema realizacjami Jana Dormana, wybitnego reżysera i pedagoga teatru: "Która godzina?", "Konik" oraz "Kaczka i Hamlet". Pytania o dorastanie, podążanie za swoimi marzeniami, sens wywoływania konfliktów pojawiają się w scenach improwizowanych przez trójkę aktorów. Istotą tego spektaklu, opartego również na interakcji z dziećmi, jest żywioł swobodnej i niczym nieskrępowanej zabawy. Dzięki temu mali widzowie odbierają pierwszą lekcję teatralnej umowności.

reżyseria: **Justyna Sobczyk**

dramaturgia: **Justyna Lipko-Konieczna**

scenografia i kostiumy: **Justyna Łągowska**

projekt lalki: **Katarzyna Proniewska-Mazurek**

wykonanie lalki: **Rafał Budnik**

opracowanie muzyczne: **Ania Broda**

aktorzy: **Monika Babula/Iwona Milerska/Natalia Leszczyńska/Jakub**

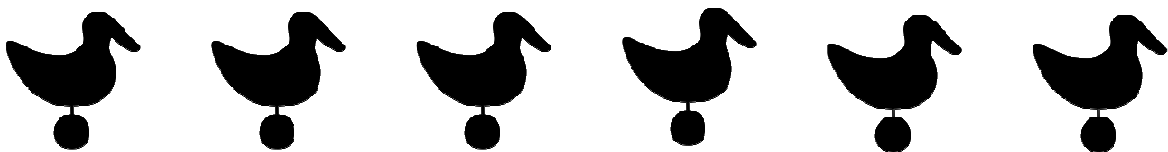
Snochowski/Barbara Songin/Wojciech Stachura

produkcja: **Agnieszka Szymańska**

tour manager: **Justyna Czarnota**

spektakl dla dzieci w wieku 6–9 lat

premiera: **13 października 2012**

fot. Marta Ankiersztejn

INSTALACJA ARTYSTYCZNA

koncepcja: Justyna Lipko-Konieczna

Elementy scenografii mogą być równocześnie obiektami instalacji artystycznej, po której przewodniczką będzie Iwona Dowsilas, córka Jana Dormana. Jej wspomnienia złożą się na elementarz wiedzy o genialnym pedagogu i reżyserze. Materiał zostanie udostępniony zwiedzającym w formie mp3.

WARSZTATY

koncepcja i prowadzenie: Justyna Czarnota, Justyna Sobczyk

W ramach projektu odbywać się będą również warsztaty dla nauczycieli, animatorów, instruktorów teatralnych, podczas których prowadzący przybliżą koncepcję pedagogiczno-teatralną Jana Dormana. Każdy z uczestników warsztatów otrzyma broszurę edukacyjną, zawierającą materiały do pracy teatralnej z podopiecznymi.

Projekt prezentowany będzie w teatrach i szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2012/2013 planowanych jest kilkanaście objazdów w całej Polsce.

fot. Marta Ankiersztejn

PREMIERA

- **13 października 2012** | Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego, Warszawa

POKAZY

październik-grudzień 2012:

- 21 października – Będzin, Starostwo Powiatowe
- 22-25 października – powiat będziński
- 6-9 listopada – powiat bydgoski
- 10 listopada – Bydgoszcz, Teatr Polski im. Hieronima Konieczki
- 18 listopada – Gdańsk, Teatr Miniatura
- 19-22 listopada – okolice Trójmiasta
- 24 listopada – Opole, Opolski Teatr Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki
- 25 listopada – Kędzierzyn-Koźle
- 26-29 listopada – województwo opolskie
- 9 grudnia – Białystok, Białostocki Teatr Lalek
- 10-13 grudnia – powiat białostocki

Spotkanie z Janem Dormanem po spektaklu

Jan Dorman (1912–1986) – pedagog, założyciel i wieloletni dyrektor Teatru Dzieci

Zagłębia w Będzinie, wykładowca Wyższej Szkoły Teatralnej we Wrocławiu. Twórca wielu znakomitych spektakli teatralnych dla dzieci i dorosłych, autor licznych publikacji poświęconych teatrowi dziecięcemu i wychowaniu przez sztukę. W swoim teatrze inspirował się dziecięcym sposobem widzenia świata. To właśnie specyfika dziecięcej zabawy stała się dla niego podstawą budowania przedstawień.

fot. Archiwum rodziny Dormana

Justyna Sobczyk – ur. 1977, pedagog teatru, absolwentka Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wiedzy o Teatrze Akademii Teatralnej w Warszawie oraz Pedagogiki Teatru Uniwersytetu Sztuki w Berlinie. W trakcie studiów aktorka alternatywnego Teatru Wiczy w Toruniu. Od pięciu lat realizuje program pedagogiki teatralnej w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie. Prowadzi Teatr 21, którego członkami są osoby z zespołem Downa i autyzmem.

Justyna Lipko-Konieczna – ur. 1982, absolwentka Wydziału Wiedzy o Teatrze Akademii Teatralnej w Warszawie, doktorantka w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Współautorka scenariuszy teatralnych. Zawodowo związana z Teatrem Studio w Warszawie, gdzie pełni funkcję dramaturga.

Justyna Łagowska – ur. 1970, absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Scenografka i reżyserka światła do kilkudziesięciu spektakli teatralnych w Polsce i zagranicą.

Ania Broda – ur. 1973, multiinstrumentalistka, wokalistka, kompozytorka, współtwórczyni Kapeli Brodów. Autorka tekstów piosenek dla dzieci i dorosłych.

SPOTKANIE Z DORMANEM

Nie poznałam Jana Dormana osobiście, nie widziałam żadnego z jego spektakli. Jego teatr znam jedynie z książek, opowieści, krótkich fragmentów rejestracji filmowych. Na skutek obcowania z tymi historiami stworzył się w mojej głowie bardzo osobisty obraz twórcy, który był nie tylko wspaniałym reżyserem i genialnym eksperymentatorem. Przede wszystkim był pierwszym polskim pedagogiem teatru, co dla mnie, osoby zajmującej się tym obszarem na co dzień, było odkryciem przełomowym. Wykształcenie pedagogiczno-teatralne zdobyłam w Niemczech, często w praktyce zawodowej odwoływałam się więc do zagranicznych doświadczeń. Wreszcie mogłam odetchnąć z ulgą: jest! Znalazłam polskiego twórcę myślącego

o swoim odbiorcy, o jego wyobraźni, sposobie patrzenia na rzeczywistość. Artystę, który widział głęboki sens we współpracy reżysera z nauczycielami i pedagogami i rozumiał potrzebę stałej edukacji teatralnej odbiorców. Poczułam radość!

A potem przyszła ochota, by zmierzyć się z tym obrazem. By bawić się twórczością Jana Dormana, przetwarzać ją, szukać połączeń między śladami, które najsilniej zostały we mnie po lekturze jego tekstów i tekstów o jego teatrze. Zaprosiłam do współpracy Justynę Łagowską, która zaprojektowała Plac Zabaw – przestrzeń już z samej definicji zachęcającą do szukania spektaklu na linii gry aktorskiej i dziecięcej zabawy. Na ten teren weszli aktorzy, zaczęli go poznawać, oswajać. Razem z Justyną Lipko-Konieczną, dramaturżką projektu, obserwowałyśmy rzeczy niezwykle: z improwizacji, a więc z działania, zaczął powoli powstawać teatr. Okazało się, że osią, wokół której obraca się nasze przedstawienie, jest wojna – temat często pomijany w rozmowach z dziećmi, ale stale obecny w ich zabawach. Dzieci wyobrażają sobie wojnę przez pryzmat wspaniałych kolorowych karabinów, obrazów zaobserwowanych w TV, słów zasłyszanych w radiu. Dzieci w Polsce aktualnie nie doświadczają – całe szczęście – realnej wojny. Budując spektakl, szukałyśmy momentów, w których rodzi się rywalizacja, a ludzie dzielą się na obozy; sytuacji, gdy emocje nie tylko dochodzą do głosu, ale po prostu biorą górę. Żółta kaczka, niebieska kaczka, trójka aktorów, jeden koń – z takiej konstelacji rodzi się nieskończona liczba układów. Ktoś ma coś, czego ten drugi nie ma, więc ten pierwszy ma przewagę i ją wykorzystuje. Dochodzi więc do małej wojny, a potem większej. I okazuje się, że zabawa nie wszystkim sprawia przyjemność.

Nie chcieliśmy rekonstruować żadnego ze spektakli Jana Dormana. Inspirowałyśmy się jego metodami pracy, ale przesaczyłyśmy je przez naszą wrażliwość i współczesny kontekst. Nasz spektakl – podobnie do spektakli tego twórcy – stanowi kolaż i został zbudowany ze strzępków Dormanowskich scenariuszy, fragmentów kanonicznych dzieł literatury, wypowiedzi aktorów, skojarzeń twórców. Zaufaliśmy własnej intuicji i w procesie pracy nad spektaklem każdy z nas odkrywał Dormana dla siebie. Dla nas było to wspaniałe doświadczenie! Mam nadzieję, że udział w spektaklu da odbiorcom – i młodszym, i tym starszym – tyle samo radości, ile nam dało jego budowanie.

Justyna Sobczyk

SCENARIUSZE DORMANA

„Kochałem improwizację. Moje monologi, prawie wszystkie, rodziły się bezpośrednio na scenie” – pisał o swojej pracy Jan Dorman. O niezwykle artystycznej osobowości tego twórcy świadczy właśnie lektura scenariuszy jego spektakli. Czytając je, podążamy za głosem artysty, jesteśmy prowadzeni przez mapę przedstawień. Stajemy się partnerami rozmowy, traktowanymi zupełnie serio, nawet wtedy, gdy trafiamy na momenty, które wydają się swego rodzaju strumieniem świadomości reżysera oglądającego swój spektakl i zapisującego na bieżąco jego przebieg. To zasadnicze odkrycie wynikające z uważnego odczytywania kolejnych Dormanowskich scenariuszy teatralnych. Powstawały one już

po premierze spektaklu, nie wyprzedzały zatem scenicznego działania, ale opisywały jego przebieg. Stąd skupienie autora na ruchu, energii, interakcji, przestrzeni, odbiorcy. To rodzaj transkrypcji, w których nadal czuje się puls żywego teatru.

W jaki sposób zatem inspirować się teatralnymi scenariuszami Dormana? Przecież nie na poziomie tekstu, który był jedynie elementem teatralnego zdarzenia, zdarzenia, którego istotą było spotkanie aktorów z ich najważniejszymi odbiorcami – dziećmi. Mam wrażenie, że u Dormana miłość do improwizacji wynikała z odkrycia, że jest to jedna z najbardziej zaangażowanych form działania scenicznego, najbardziej nieobliczalna, zaskakująca, spontaniczna, indywidualna, odkrywczą, a jednocześnie najbardziej zbliżona do sposobu poznawania właściwego dziecku. Czy dzieci nie improwizują, odkrywając zasady działania w świecie? Czy to nie improwizacja wyznacza rytm i przebieg dziecięcej zabawy, zabawy traktowanej z całkowitą powagą, mającej swoje reguły, a jednocześnie całkowicie nieskrępowanej, nie stawiającej sobie granic poznania? „Teatralny Plac Zabaw Jana Dormana” wynika z inspiracji trzema scenariuszami, nie jest jednak próbą odtworzenia konkretnych spektakli, bo to wydaje się przedsięwzięciem raczej karkołomnym. Naszym założeniem było dotarcie do teatralnej wrażliwości artysty, który tworzył z myślą o najmłodszych odbiorcach teatru.

Justyna Lipko-Konieczna

Projekt realizowany przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie we współpracy z Fundacją sztuka.idea., finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dziękujemy Iwonie Dowsilas, prezes Fundacji im. Jana Dormana, za inspirację, udostępnienie materiałów niezbędnych do realizacji projektu i wszelką pomoc.

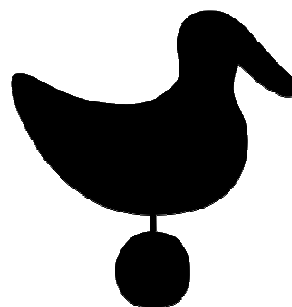
www.dorman.e-teatr.pl

KONTAKT:

Kaja Stępkowska – rzeczniczka prasowa

tel. 22 501 70 03

kstepkowska@instytut-teatralny.pl

Agnieszka Szymańska – producentka

tel. 22 501 70 20

aszymanska@instytut-teatralny.pl

Justyna Czarnota – tour manager

tel. 509 782 849

justyna.czarnota@instytut-teatralny.pl

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

 :instytut+eatralny
im. Zbigniewa Raszewskiego

sztuka.idea.